

PASTORALA SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE LA DUMINICA ORTODOXIEI DIN ANUL DOMNULUI 2013

Preaiubitului cler, cinului monahal și dreptmăriturilor creștini din cuprinsul Patriarhiei Române,

Har, milă și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, iar de la noi părintești binecuvântări!

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,*

În fiecare an, în această primă Duminică din Postul Paștilor, sărbătorim biruința drepte credințe asupra tuturor ereziilor și a altor învățături greșite și, în același timp, ne aducem aminte cu evlavie de toți cei care și-au închinat viața lui Hristos și Sfintei Sale Biserici, precum și de cei care au luptat de-a lungul veacurilor pentru apărarea drepte-credințe cea „*dată sfinților, odată pentru totdeauna*” (Iuda 1, 3).

După ce și-a dobândit libertatea de credință și cult prin *Edictul de la Mediolanum*, din anul 313, al Sfântului împărat Constantin cel Mare, Biserica și-a apărut unitatea și învățătura de credință, formulată de Sfinții Părinți în hotărârile dogmatice și canonice ale celor șapte Sinoade Ecumenice, pe temeiul Sfintei Scripturi și al Sfintei Tradiții. Însă, dintre toate biruințele sale, numai cea referitoare la învățătura despre sfințele icoane a fost proclamată în chip solemn ca **Biruință a Ortodoxiei**, fiind sărbătorită de Biserică începând cu data de 11 martie 843, în prima duminică din Postul Mare, numită **Duminica Ortodoxiei**.

Învățătura de credință despre sfințele icoane a fost formulată de Sinodul al VII-lea Ecumenic din anul 787, care, pe temeiul cuvintelor Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan: „*Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi*” (Ioan 1, 14), mărturisește: „*după cum chipul cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, asemenea să se așeze și cinstitele și sfințele icoane, făcute în culori sau mozaic, sau din alt material potrivit, în Sfintele Biserici ale lui Dumnezeu, pe sfințele vase și veșminte, pe pereți și pe scânduri, în case și pe drumuri, și adică icoana Domnului și Dumnezeului, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, și cea a Sfintei Preacuratei noastre Stăpâne, de Dumnezeu Născătoare, ale cinstiților Îngeri și ale tuturor sfinților și cuvioșilor bărbați. Căci dacă vor fi văzuți mai des zugrăviți pe icoane, cu atât mai vii vor fi în fața respectivilor, care îi privesc, reînviindu-se memoria și dorul de prototipul lor, le vor săruta și le vor da închinarea cinstită, dar nu adorarea deplină, care după credința noastră se cuvine numai firii dumnezeiești*” (Dr. Nicodim Milaș, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, vol. I, partea I, Tipografia Diecezană Arad, 1930, pp. 39-40)

Icoana lui Dumnezeu-Cuvântul, a Domnului nostru Iisus Hristos, este mărturia întrupării Sale adevărate și sfințitoare. Din acest motiv icoana este numită și **Evanghelia în imagini**. În această privință, Sfântul Vasile cel Mare ne învață zicând: „*Ceea ce cuvântul comunică prin auz, pictura o arată în chip tăcut, prin reprezentare*” (Leonid Uspensky, *Teologia icoanei*, trad. de Teodor

Baconsky, Ed. Anastasia, București, 1994, p. 93), și „cinstea dată chipului trece asupra prototipului” (Sf. Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, XVIII, Col. 149, trad. de Pr. prof. dr. Constantin Cornițescu, în col. PSB 12, EIBMBOR, București, 1988, p. 60), care se află în cer.

Cu toate acestea, în veacurile VIII și IX, Biserica s-a confruntat cu o luptă fâțișă împotriva cinstirii sfințelor icoane a celor care tăgăduiau tradiția reprezentării Mântuitorului Iisus Hristos și a sfinților și considerau că icoanele nu trebuie cinstite sau venerate. Potrivnicii sfințelor icoane nu puteau înțelege faptul că, în icoana lui Hristos, este reprezentat chipul Persoanei Fiului lui Dumnezeu, Care S-a făcut om, nu Dumnezeirea nevăzută. Răspunzând celor care erau potrivnici sfințelor icoane, Sfântul Ioan Damaschin explică: „*Zugrăvesc pe Dumnezeu nevăzut nu ca nevăzut, ci ca Unul care S-a făcut văzut prin participare la trup și sânge (Evrei 2, 14). Nu zugrăvesc Dumnezeirea nevăzută, ci zugrăvesc trupul văzut al lui Dumnezeu. Dacă este cu neputință să se zugrăvească sufletul, cu cât mai mult Dumnezeu, Care a dat sufletului imaterialitatea!*” (Sf. Ioan Damaschin, *Cele trei tratate contra iconoclaștilor*, III, 6, trad. de Pr. prof. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1998, p. 128).

Înțelegem de aici că cel care cinstește icoana lui Hristos cinstește de fapt pe Cel pictat pe ea, adică pe Hristos Mântuitorul, pe Fiul lui Dumnezeu Cel veșnic, Care S-a făcut om pentru a dăruia oamenilor viața veșnică. Cel Unul Sfânt S-a făcut om pentru a sfinți pe oameni.

De aceea, a respinge cinstirea icoanei înseamnă a respinge taina întrupării sau a înomenirii Fiului lui Dumnezeu și a nesocoti întreaga lucrare de mântuire a neamului omenesc.

Iubiți credincioși și credincioase,

Omul, fiind creat după chipul lui Dumnezeu cel Sfânt, are chemarea să ajungă, printr-o viață curată, la „*asemănarea cu Dumnezeu*”, potrivit poruncii lui Dumnezeu: „*Fiți sfinți, pentru că Eu sunt Sfânt*” (1 Petru 1, 16). De aceea, Sfinții Apostoli îndeamnă pe creștini, zicând: „*Ca fii ascultători, nu vă potriviți poftelor de mai înainte, din vremea neștiinței voastre, ci, după Sfântul Care v-a chemat pe voi, fiți și voi înșivă sfinți în toată petrecerea vieții*” (1 Petru 1, 14-15). Sau: „*Voia lui Dumnezeu aceasta este: sfințirea voastră...*” (1 Tesaloniceni 4, 3). Prin urmare, *icoanele pictate înfățișează nu chipul omului stricăcios, ci chipul omului luminat și sfințit prin harul lui Dumnezeu, dăruit oamenilor prin Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și împărtășit de Duhul Sfânt, pentru ca oamenii să devină „fii ai lui Dumnezeu” (cf. Ioan 1, 12), după har.*

Conținutul și mesajul icoanei ortodoxe mărturisesc, pe de o parte, *adevărul că Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om, iar pe de altă parte, adevărul că omul poate ajunge la înfiere și îndumnezeire prin harul dumnezeiesc.* Sfinții Părinți ai Bisericii ne învață că Maica Domnului este mai presus decât toți sfinții și cea mai cinstită dintre sfinți, fiind „*cea plină de har*” (Luca 1, 28), întrucât a născut ca om pe Fiul lui Dumnezeu, pe Iisus Hristos. Chipul înnoit al omului sfințit și îndumnezeit prin har ni-l arată și icoanele sfinților. Din acest motiv, *imaginea care nu transmite acest mesaj al sfințeniei nu este icoană, ci doar un tablou religios, chiar dacă este o imagine plăcută la vedere.* Prin urmare, cinstirea icoanei lui Hristos ne apropie și mai mult de El, prin harul sfinților al relației dintre icoană și Prototip. Icoana ne întărește credința în dumnezeirea și umanitatea lui Hristos și în comuniunea sau legătura Lui cu noi, chiar după Înălțarea Sa la Cer: „*Eu cu voi sunt*

în toate zilele, până la sfârșitul veacului" (Matei 28, 20). De asemenea, rugăciunile rostite în fața icoanei Maicii Domnului și înaintea icoanelor tuturor sfinților ne apropie și mai mult de Dumnezeu și de sfinții Lui, astfel încât putem spune, împreună cu psalmistul, că: „*Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi*" (Psalmi 67, 36).

Icoanele și picturile bisericilor și mănăstirilor ne înfățișează unirea firii umane cu harul dumnezeiesc într-o armonie sau măsură cumpănită. Această măsură cumpănită este o expresie liturgică a învățaturii de credință formulată de Sfinții Părinți de la Sinodul al IV-lea *Ecumenic prin care mărturisim neîncetat*: „pe Unul și Același Hristos, Fiu, Domn, Unul-Născut, cunoscut în două firi în chip neamestecat, neschimbat, neîmpărțit, nedespărțit" (Pr. prof. Dumitru Stăniloae, *Definiția dogmatică de la Calcedon, în Ortodoxia*, anul III, nr. 2-3/1951, p. 409). Potrivit acestei formulări, omul sfânt este om înduhovnicit și transfigurat, așa cum este reprezentat în picturile murale și icoanele ortodoxe de tradiție bizantină, iar nu redus la estetica trupului material nespirtualizat, așa cum este redat adesea în arta religioasă a Renașterii. Trebuie însă precizat că **o icoană devine pe deplin icoană numai prin actul sfințirii ei**, care „*schitează un hotar de netrecut între un tablou religios - fie el chiar unul superior după cuprinsul lui religios și realizarea lui artistică - și o icoană, oricât ar fi ea de modestă în această privință. Sfințirea este acțiunea tainică a Bisericii în timpul căreia „se sfințește icoana aceasta cu harul Sfântului Duh"* [...]. De aceea, trebuie să spunem că nu orice reprezentare, nu orice icoană are puterea iconicității, ci numai cea sfințită" (Pr. Serghei Bulgakov, *Icoana și cinstirea sfintelor icoane*, trad. de Ierom. Paulin Lecca, Ed. Anastasia, București, 2000, pp. 148, 153).

Desigur, putem să ne întrebăm **care este folosul duhovnicesc al cinstirii sfintelor icoane și cât de mult ne ajută acestea în viața noastră?** Încă de la Botez, prin însuși numele care ni se dă, *primim lumina și ocrotirea sfântului al cărui nume îl vom purta întreaga viață. Apoi, crescând, avem nevoie de sfintele icoane pentru întărirea credinței și evlaviei, deoarece sfinții pictați pe ele sunt învățători și rugători pentru noi. Pe parcursul vieții, fiecare dintre noi avem nevoie de sfintele icoane pentru rememorarea lucrării mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu și a faptelor de sfințenie ale celor care L-au urmat, astfel încât, privind chipurile lor, vom simți și noi chemarea de a le urma pilda tăriei în credință și a vieții lor de sfințenie.*

Pe de altă parte, icoanele ne ajută să ne exprimăm și dragostea pentru Dumnezeu. Dacă, din iubire, purtăm cu noi și în casele noastre imagini ale rudelor și oamenilor apropiați, cu atât mai mult suntem datori să arătăm evlavie față de icoanele Mântuitorului, ale Maicii Domnului și ale sfinților, împodobind cu ele casele, spre sfințire și binecuvântare. Sfintele icoane sunt, totodată, o vedere duhovnicească a frumuseților și învățăturilor Sfintei Scripturi prezentate în culori și o cale de cunoaștere și urmare a modelelor de credință, iubire și milostenie ale sfinților.

Astăzi este prima duminică din Postul Mare, pe care o sărbătorim liturgic și duhovnicește ca fiind **Duminica Ortodoxiei** și a sfintelor icoane. Iar pentru că cinstirea arătată icoanelor se ridică la sfinții pictați pe ele, noi folosim această sărbătoare pentru a vă îndruma părintește: *să vă închinați cu credință și evlavie în fața sfintelor icoane ori de câte ori intrați în biserică, rugându-vă sfinților reprezentați pe ele; să așezați la loc de frunte în casele voastre icoane sfințite, mai ales ale sfântului ocrotitor, și să le cinstiți prin aprinderea candelii, închinare și rugăciune evlavioasă zilnică; să purtați în călătoriile voastre icoanele sfințite ale Mântuitorului, Maicii Domnului și ale sfinților ocrotitori, ca să vă fie spre ajutor și izbăvire de primejdii; să*

dăruiți o icoană sfințită unui copil la primirea Tainei Sfântului Botez sau tinerilor care primesc Taina Sfintei Cununii, pentru sfințirea familiei; să aduceți liniște și tămăduire sufletească în viața unui bolnav aflat pe patul de suferință, oferindu-i o icoană sfințită; să mergeți în pelerinaj individual sau organizat de Biserică la icoanele făcătoare de minuni din țară și de la locurile sfinte ale Ortodoxiei de peste hotare, pentru a primi întărire în credință, pace sufletească, vindecare de boli și de suferințe și ajutor în necazurile vieții.

În aceste vremuri de criză economică, morală și socială, de indiferentism și individualism, rugăciunea smerită și plină de credință săvârșită în fața sfințelor icoane ne ajută să ne luminăm mintea pentru a fugi de păcate și a săvârși fapte bune, să ne încălzim inima și să apărăm dreapta credință în fața rătăcirilor de tot felul și să ne întărim voința de a lucra pentru binele Bisericii și al poporului nostru.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Chipul omului înnoit din sfintele noastre icoane este chipul omului care *a iubit pe Domnul Dumnezeu din toată inima sa, din tot sufletul, din toată puterea și din tot cugetul, iar pe aproapele său, ca pe sine însuși* (cf. Luca 10, 27). Așadar, nu putem spune că *iubim pe Dumnezeu, dacă urâm pe fratele nostru* (cf. 1 Ioan 4, 20); *trebuie să iubim pe fratele nostru, nu numai cu vorba, ci și cu fapta și cu adevărul* (cf. 1 Ioan 3, 18).

Mântuitorul Iisus Hristos ne-a dat cel mai frumos exemplu de iubire a aproapelui nostru prin *Pilda Samarineanului milostiv* (Luca 10, 30-37) și ne-a arătat, de asemenea, că dragostea cea vie către aproapele nostru trebuie arătată ajutând pe cei flămânzi sau însetați, pe cei goi, pe cei străini, pe cei bolnavi, pe cei întemnițați, pe care El Însuși îi numește „*frați ai Mei prea mici*” (Matei 25, 35-40).

Luând aminte că fapta cea bună este dovada și măsura vieții noastre creștine, pe temeiul Sfintei Scripturi, aflăm din Viețile Sfinților și din învățăturile Sfinților Părinți că *rugăciunile personale și nevoințele noastre duhovnicești își găsesc împlinirea în faptele milosteniei, ca fapte ale dragostei adevărate, care „acoperă mulțime de păcate”* (1 Petru 4, 8) și *biruiesc în fața judecății* (cf. Iacov 2, 13), *făcându-ne milostivi precum Dumnezeu este milostiv* (cf. Luca 6, 36).

La acest început de urcuș duhovnicesc din Postul Sfințelor Paști, *îndreptăm un cuvânt de suflet către toți preoții și credincioșii Sfintei noastre Biserici ca, după obiceiul îndătinat din Duminica Ortodoxiei și a cinstitii sfințelor icoane, să participe cu dărnicie la colecta organizată în toate parohiile și mănăstirile din cuprinsul Patriarhiei Române și să dea fiecare cum socotește cu inima sa* (cf. 2 Corinteni 9, 7) pentru ajutorarea semenilor noștri mai lipsiți decât noi, adică a „*fraților prea mici*” ai Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Darurile bănești ale dumneavoastră se vor aduna în *Fondul Central Misionar*, care va fi folosit de Biserică și în acest an la sprijinirea activităților sale misionare, la edificarea și întreținerea de biserici și așezăminte social-filantropice, precum și la sprijinirea parohiilor sărace din eparhii. Să nu uităm nici de responsabilitatea noastră comună față de fiii Bisericii noastre, aflați în afara hotarelor țării, care au nevoie de ajutor pentru păstrarea credinței ortodoxe și a spiritualității românești.

Ne rugăm Milostivului Dumnezeu să vă răsplătească dărnicia arătată prin colecta din anul trecut

pentru *Fondul Central Misionar* și vă îndemnăm să continuați a uni rugăciunea cu fapta de milostenie și anul acesta, bine știind, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, că: „*Dumnezeu iubește pe cel care dă cu voie bună*” (2 Corinteni 9, 7).

Vă îmbrățișăm cu părintească dragoste și ne rugăm ca *Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți! Amin!*

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE,

† **DANIEL**
Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei și
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

† **Teofan**
Arhiepiscopul Iașilor
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

† **Laurențiu**
Arhiepiscopul Sibiului
și Mitropolitul Ardealului

† **Andrei**
Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

† **Irineu**
Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

† **Nicolae**
Arhiepiscopul Timișoarei
și Mitropolitul Banatului

† **Petru**
Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei și Exarh al Plaiurilor

† **Iosif**
Arhiepiscopul Ortodox Român
al Europei Occidentale
și Mitropolitul Ortodox Român
al Europei Occidentale și Meridionale

† **Serafim**

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Germaniei, Austriei și Luxemburgului
și Mitropolit Ortodox Român
al Germaniei, Europei Centrale și de Nord

† **Nifon**

Mitropolit onorific, Arhiepiscopul Târgoviștei și Exarh Patriarhal

† **Teodosie**

Arhiepiscopul Tomisului

† **Pimen**

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† **Irineu**

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† **Gherasim**

Arhiepiscopul Râmnicului

† **Eftimie**

Arhiepiscopul Romanului și Bacăului

† **Ciprian**

Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei

† **Calinic**

Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului

† **Casian**

Arhiepiscopul Dunării de Jos

† **Timotei**

Arhiepiscopul Aradului

† **Nicolae**

Arhiepiscopul Ortodox Român al celor două Americi

† **Justinian**

Arhiepiscop onorific, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului

† **Ioan**

Arhiepiscop onorific, Episcopul Covasnei și Harghitei

† **Corneliu**

Episcopul Hușilor

† **Lucian**

Episcopul Caransebeșului

† **Sofronie**

Episcopul Ortodox Român al Oradiei

† **Nicodim**

Episcopul Severinului și Strehaiei

† **Vincentiu**

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† **Galaction**

Episcopul Alexandriei și Teleormanului

† **Ambrozie**

Episcopul Giurgiului

† **Sebastian**

Episcopul Slatinei și Romanașilor

† **Visarion**

Episcopul Tulcii

† **Petroniu**

Episcopul Sălajului

† **Gurie**

Episcopul Devei și Hunedoarei

† **Daniil**

Episcop-loctiitor (administrator) al Episcopiei Daciei Felix

† **Siluan**

Episcopul Ortodox Român al Ungariei

† **Siluan**

Episcopul Ortodox Român al Italiei

† **Timotei**

Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei

† **Macarie**

Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord

† **Mihail**

Episcopul Ortodox Român al Australiei și Noii Zeelande

† **Varlaam Ploieșteanul**

Episcop-vicar patriarhal

† **Varsanufie Prahoveanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor

† **Calinic Botoșăneanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor

† **Andrei Făgărășeanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

† **Vasile Someșeanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

† **Paisie Lugojeanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei

† **Marc Nemțeanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale

† **Sofian Brașoveanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului

† **Emilian Lovișteanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului

† **Ioachim Băcăuanul**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

† **Ioan Casian de Vicina**

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a celor două Americi

† **Iustin Sigheteanul**

Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului

† **Ignatie Mureșeanul**

Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei